

۲۰۱۷/۱۰/۲۰

پوهندوی آصف بهاند

په پردیسی کی د خواریکښ فرهنگي لاسته راوړني لومړی برخه

په مهاجرت او پردي وطن کې د نوي چاپيريال او نويو ستونزو په دایره کې بیا هم د خپل وطن، وطنوالو او د فرهنگ او ژبې د غنا فکر، دا له ډيرو کسانو سره وي او بيا داسې اوږدې پروژې لکه د قاموس برابرول او د څو کتابونو ژباړه او ور سره د څو تخليقي آثارو رامنځ ته کول دا هم څه آسانه کار نه دی او دا ټول یاد کارونه بساغلي محمد صفر خواریکښ په یوازې ځان تر سره کړي دي.

زه په خپله دي لیکنه کې د محمد صفر خواریکښ فرهنگي خواريو، فرهنگي لاسته راوړنو باندې رڼا اچوم او ما ته د مالومو چاپ او نا چاپ آثارو په باب يې د يوې مقالې د حوصلې په اندازه لنډ مالومات وړاندې کوم.

د پاڼو شميره: له 1 تر 4

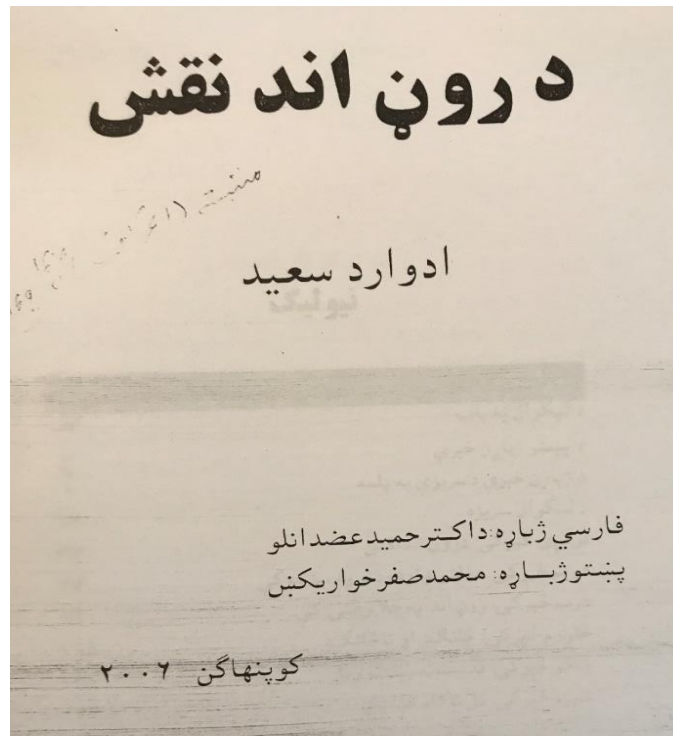
افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

که د ښاغلي خواریکښ لنډه پیژندنه درنو لوستونکو ته وړاندې کړو، په دې تورو کې به را خلاصه شي: محمد صفر خواریکښ د کونړ ولایت مرکز اسد اباد کې زیږیدلی، د کابل پوهنتون د ادبیاتو او بشري علومو په پوهنځی کې یې د ژورنالیزم له څانګې نه، لاسوند تر لاسه کړی دی. د وخت د اطلاعاتو او کلتور وزارت خپرونو په ریاست کې یې دنده پیل کړه او د «کهول»، «پکتیا» مجلو او «د ثور انقلاب»، «حقیقت انقلاب ثور» او «انیس» ورځپاڼو کې او د ژورنالستانو په اتحادیه کې یې مسلکي دندې تر سره کړې دي. خواریکښ د خپل فرهنگي ژوند په اوږدو کې ګڼې سر مقالې، مقالې او اثار لیکلي، ژباړلي او تخلیقات یې کړي دي او اوس هم په خپلو فرهنگي هڅو کې، لکه د پخوا په څیر فعاله او هودمن دی، لیکنې او ژباړې کوي او په شعر او داستاني ادبیاتو کې تخلیق هم کوي. محمد صفر خواریکښ د خپل فرهنگي ژوند په اوږدو کې له مقالو او سر مقالو نه سربیره، دغه اثار خپلو لوستونکو ته ډالۍ کړي دي:

الف: چاپ شوي اثار:

۱ - د روڼ اند نقش،
(په ټولنه کې د روڼ اند او روڼ اندی نقش)

لیکوال: ادوارد سعید

ژباړن: محمد صفر خواریکښ
چاپ کال: ۱۳۸۷ ل / ۲۰۰۸ م
دانش

ادوارد سعید فلسطینی امریکایی لیکوال دی، دا مهال په نیویارک کې اوسي، پي اچ ډی په کچه یې د کار پیژندنې رشته کې زدکړې کړې دي.

ادوارد سعید د ادبیاتو او مدرنو نظریو د پیاوړو استادانو په ډله کې نړیوال شهرت او نوم لري. د روڼ اند نقش کتاب یې په بیلابیلو ځایونو کې په ټولنیز ژوند کې د روڼ اند د نقش په باب د ویناوو او بیانیو ټولګه ده. خواریکښ په څپرکتیا سره د دې کتاب مهم والي ته پام شوی او پښتو ته یې ژباړلی دی.

خواریکښ د «روڼ اند نقش» کتاب د ژباړې له پاره ځکه انتخاب کړ چې د لیکوال یې ژبه او زړه یو و، د ریښتیا په ویلو کې یې له هېڅ شي ډار نه درلود، په ټولنه کې د روڼ اند پر نقش پوره باور درلود او بل دلیل دا چې خواریکښ

د پاڼو شمیره: له 2 تر 4

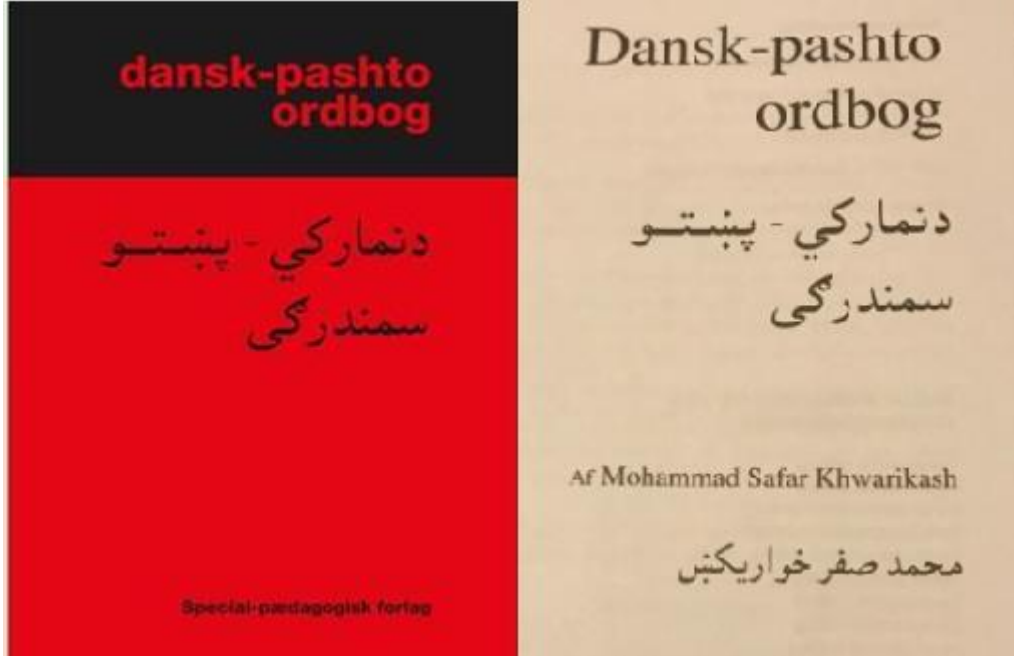
افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

نه غوښتل چې حتی خپل یو ساعت وخت هم بیخایه له لاسه ورکړي چې څنگه به د عادي ژوند له چارو لږ وزگار شوی، نو به یې ژباړې ته مخه کړه او یا به یې د قاموس د لغتونو په برابرولو او ژباړلو ځان مصرف کړ.

۲ - ډنمارکي - پښتو سمندرگی

(Dansk – Pashto ordbog)

ډنمارکي پښتو قاموس د ښاغلي خواریکښ د ډیرو کلونو د خوارو او هڅو پایله ده چې په ډنمارک کې د میشتو افغانانو یوه عیني اړتیا وه. ښاغلي خواریکښ وکولای شول چې دا قاموس په ۲۰۱۰ کال کې چاپ ته وړاندې چمتو او د مینه والو د استفادې له پاره وړاندې کړي. ښاغلي خواریکښ د «ډنمارکي - پښتو سمندرگی» په لنډه سریزه کې داسې لیکلي دي:

«ډنمارکي - پښتو سمندرگی د هغو گرانو پښتنو د اړتیا له مخې چې په ډنمارک کې اوسېږي، او د هغو له پاره چې د پښتو د خوږې ژبې له زدکړې سره مینه لري چاپېږي...
د دې سمندرگي د لغتونو په برابرولو کې د ډنمارکي - فارسي فرهنگ او د ځینو لغتونو د سمې مانا د پیدا کولو له پاره په انټرنیټ کې د گوگل له انځوریزې برخې نه کار اخستل شوی دی.
دا سمندرگی ټول له ۱۱۵۰۰ نه زیات لغتونه لري او د ځینو لغتونو د مانا د لازياتي تشریح په موخه تر لاندې په ټولیزه توگه څه ناڅه ۴۰۰۰ غونډلي (جملې) را اخستل شوي دي...»

(خواریکښ محمد صفر، ډنمارکي - پښتو سمندرگی، استونیا، ۲۰۱۰ م کال، ۵ ام مخ)

زه (آصف بهاند) چې د ۲۰۰۱ کال په پیل کې په بې برخلیک ډول، د ډنمارک په شمال کې د مهاجرو په یوه پندغولي کې دیره وم او د ډنمارکي ژبې لومړني لوستونه مې پیل کړي وو، د دغسې یوې نیمگرتیا (ډنمارکي - پښتو قاموس نشتوالی) احساس مې وکړ. ښاغلی هیواد دوست چې لا مخکې ډنمارک ته راغلی او منل شوی هم و، د پخوانی دوستی په پار به یې کله، کله تیلیفوني زما خبر اخیست، یوه ورځ مې د جوړ تازه په ترڅ کې د همدې قاموس د لیکلو وړ یاده کړه، ده را ته وویل چې دا کار پیل شوی دی او ډیر ژر به دا نیمگرتیا تر سره شي.

او په پای کې دا نیمگرتیا رفع شوه او اوس مور د «ډنمارکي - پښتو سمندرگی» په نامه یو قاموس په لاس کې لرو چې تر یوه حده مو ستونزې حلولاى شي. د دې خبرې یادول هم اړین گڼم چې ځینې ښاغلي وايي چې دا قاموس ډیرې نیمگرتیاوي لري او...
پرته له شکې چې لري به یې، حتی د نړۍ ډیر غني او د ډیرو امکاناتو لرونکي قاموسونه هم خپلې نیمگرتیاوي لري. زه دې منتقدینو ته وړاندیز کوم چې تاسو د ښاغلي خواریکښ په پټه، لیدلې او پیدا کړې نیمگرتیاوي او تیروتني وړ ولیرئ، تر څو د بل چاپ له پاره هغه په نظر کې ونیول شي.

د پاڼو شمیره: له 3 تر 4

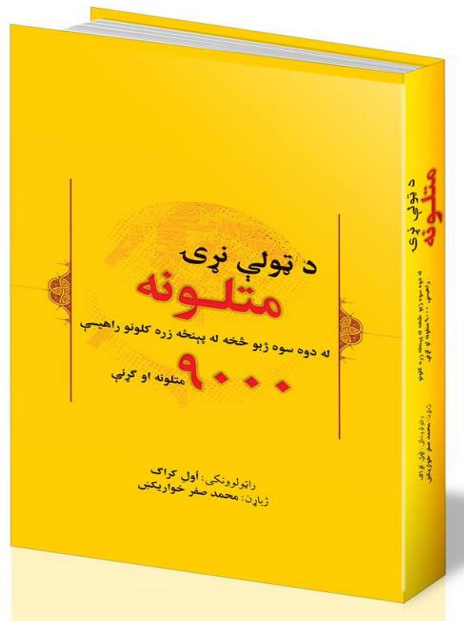
افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

زه قاموس د مطالعي كلي گڼم او اوس د ډنمارک ميشتو افغانانو له پاره ښاغلي خواریکين دغسې يوه كلي برابره کړې ده چې دوی سره په ډنمارکي لوست او مطالعه کې مرسته کولای شي. څنگه چې قاموس ليکنه يو کلکتيفي کار دی، نو ښاغلي منتقدین دې په دې جمعي کار کې د گډون او د کار د بشپړتيا له پاره ټولې نیمگړتياوې ښاغلي ليکوال ته ور په گوته کړي.

۳ - د ټولې نړۍ متلونه:

(له دوه سوو ژبو څخه، پنځه زره کلونو راهيسې، ۹۰۰۰ متلونه او گړنې)

د نړۍ له بيلابيلو ژبو او کلتورونو دا قيمتي خزانه، ښاغلي خواریکين له ډنمارکي ژبې څخه پښتو ته ژباړلي ده او په دې ډول يې پښتو ژبه د دې خزاني په وسيله نوره هم شتمنه کړې ده. د کتاب په پيل کې «د ژباړن پيليزې خبرې» تر سرليک لاندې، ښاغلي خواریکين، د متلونو د دې ټولگې په باب داسې ليکي دي: «يو مهال د خپل خوار جيب له حاله سره برابر، په زړو او دويم لاس ډنمارکي کتابونو د خپل مسلک او ذوق برابر د په زړه پورې کتابونو په لټه کې وم چې پر يوه کتاب مې سترگې ولگيدې چې سرليک يې راله زړه يووړ، پر دغه ارزښتناکه خزانه دا سرليک کښل شوی و:

متلونه

متلونه

د ټولې نړۍ متلونه

له دوه سوو ژبو څخه له پنځه زره کلونو راهيسې

۹۰۰۰ متلونه

او

مقولي

د دې دوه ټوکيزه کتاب دواړه ټوکه مې وار د واره را واخستل...

په دې کتاب کې ۹۰۰۰ نوي او زاړه په زړه پورې متلونه او مقولي د نړۍ له دوه سوو نه زياتو هيوادونو او ژبو څخه له آيسلند نه تر نوي زيلاند او له چين نه تر امريکا پورې را ټول او ډنمارکي ته ژباړل شوي دي. ډير پخواني

يې څلور - پنځه زره کاله زاړه او ډير نوي يې د شلمې پيړۍ دي...»

(د ټولې نړۍ متلونه... ټولونکی: اول کراگ، ژباړونکی: محمد صفر خواریکين، دانش خپرندويه ټولنه، ۱۳۹۶ ل - ۲۰۱۷ م کال، ۴۵ - ۴۶ مخونه)

د دې غنيمتي خزاني ځينې برخې پخوا له چاپ نه ښاغلي خواریکين په ميډيا کې خپرې کړې وې، خو په کتابي بڼه يې اوس (۲۰۱۷ م) کې چاپ او خپور کړ.

د لومړۍ برخې پای

د پاڼو شميره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دلپکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ